



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **S. E.**
státní příslušnost: Turecká republika
t. č. pobytem X
zastoupen Mgr. Martinou Šamlotovou
advokátkou se sídlem Milady Horákové 1957/13, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 1. 2022, č. j. OAM-96/ZA-ZA11-ZA17-R2-2019,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 1. 2022, č. j. OAM-96/ZA-ZA11-ZA17-R2-2019, se *ruší* a věc se *vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný *je povinen* zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 6.800 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právní zástupkyně žalobce.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce požádal o mezinárodní ochranu kvůli obavám z pronásledování pro jeho kurdskou národnost a politický názor. Podle žalovaného ale žalobcovu účast na dvou demonstracích nelze s ohledem na jejich charakter považovat za uplatňování politických práv, za které by mu hrozilo pronásledování. To platí i ve vztahu k jeho kurdské národnosti. Žalobce namítá, že žalovaný postavil své posouzení na nedostatečných podkladech. Krajský soud níže vysvětlí, proč má žalobce pravdu. A proč žalovaný (už podruhé) neposoudil žádost žalobce o mezinárodní ochranu důsledně.

II. Napadené rozhodnutí a dosavadní procesní vývoj

2. Žalobce požádal o mezinárodní ochranu v lednu 2019. Tvrdil, že mu v Turecku hrozí pronásledování, protože je Kurd a neoficiálně je také členem strany HDP. V minulosti tu měl povolení k dlouhodobému pobytu. Poté, co o něj přišel, požádal o mezinárodní ochranu.
3. Při pohovoru žalobce uvedl, že pochází z X. Měl tam od dětství problémy, protože je Kurd. Využil období příměří a vyjednávání v letech 2013 a 2014, aby přicestoval do Česka spolu s manželkou, která tu má povolení k pobytu. O mezinárodní ochranu žalobce žádá z politických důvodů kvůli pronásledování Kurdů. Tvrdí, že jeho otce zastřelili v roce 1995. Strýc se též ztratil. Žili ve městě, kde neustále probíhaly střety mezi ozbrojenými silami a místním obyvatelstvem. Žalobce podporuje stranu HDP (Lidově demokratická strana). Je jejím členem, ale neregistroval se v ní, protože se obává následků s tím spojených. Ve straně alespoň pomáhá, pokud jej někdo osloví (organizace, oznamování a svolávání mítinků).
4. Žalobce v lednu 2016 z Česka vycestoval na jeden týden do Turecka. Chtěl tam podpořit přátele. A v Diyarbakiru se zúčastnil dvou protestních akcí proti bezpráví a vraždění Kurdů, které organizovala HDP. Proti situaci v oblasti se veřejně ohradil i na Facebooku. Tvrdí, že kvůli zpřísnění kontrol tehdy neměl prostor k větší aktivitě. Mítinky potlačila policie a ozbrojené složky. Proti demonstrantům použili vodní děla a slzný plyn. Napadli i představitele HDP. Zatýkali lidi, některé i zabili. Žalobci se podařilo z Turecka utéct. Má za to, že nyní je v hledáčku turecké policie. Hledala ho u rodiny v Turecku. Zásahová jednotka prý rodině řekla, že po žalobci vyhlásili pátrání.
5. Do Turecka se bojí vrátit. Má strach se o svou bezpečnost a život. Jednoho z jeho bratrů, kteří zůstali žít v Turecku, za podobné aktivity odsoudili na pět let. Žalobce tvrdí, že teď je situace ještě horší. Proti politickým oponentům se postupuje o to tvrději. Tlak Turecka proti Kurdům sílí. Jde tam o život. Lidé mizí. Jakmile začal mít žalobce v roce 2018 v Česku potíže s povolením k pobytu, ze strachu před hrozícími následky svých internetových projevů smazal i účet na Facebooku. Do Turecka by se vrátil, pokud by neměl obavu o život. Za současné situace se však vrátit nemůže. Pokud by trval na kurdských právech, nemůže normálně žít ani na jiných místech v Turecku. Jakmile na sebe člověk jednou upozorní, už nemá šanci. Žalobce osobně zadrželi a vyslýchali na policejní stanici asi v roce 2006. Policie ho tehdy upozornila, že by ho mohli obvinít z napomáhání terorismu. Jako dítě si pamatuje, že mučili jeho otce. Báł se proto více projevovat politické názory.
6. O žádosti žalobce žalovaný rozhodl poprvé v srpnu 2019. Mezinárodní ochranu mu neudělil. Žalobcovo tvrzení o pronásledování členů HDP nemohl tehdy žalovaný vyložit jinak „než jako taktické zveličení a přikročení azylového příběhu“. Zpochybnil také, že žalobce u jeho rodiny hledala turecká policie, pokud orgány veřejné moci vědí, že přesídlil do Česka, a z Turecka vycestoval pod vlastní identitou. Za skutečný důvod podání žádosti o mezinárodní ochranu žalovaný označil snahu žalobce o legalizaci pobytu. Žalobce se proti tomuto rozhodnutí bránil žalobou podanou u Krajského soudu v Brně. Ten však rozsudkem ze dne 10. 6. 2020, č. j. 41 Az 43/2019-81, žalobu zamítl a přisvědčil názoru žalovaného.
7. Uvedený rozsudek krajského soudu i původní rozhodnutí žalovaného ovšem zrušil Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 27. 10. 2020, č. j. 10 Azs 235/2020-35.

Žalovanému i krajskému soudu vyčetl, že jako klíčový aspekt vyhodnotili žalobcovo prodlení s podáním žádosti o mezinárodní ochranu. Podcenili zbylé aspekty jeho azylového příběhu. Zejména to, že je Kurd, který v Turecku uplatňoval svá politická práva. Nejvyšší správní soud poukázal na to, že po neúspěšném pokusu o převrat v roce 2016 dochází na území Turecka k rozsáhlým čistkám a zvýšené represi vůči Kurdům na východě země. To potvrzují i zprávy, které měl žalovaný ve spise. Není však jasné, jak s nimi pracoval. Závěry žalovaného, že žalobci nehrozí pronásledování v souvislosti s jeho kurdskou národností, označil Nejvyšší správní soud za předčasné. Zdůraznil, že pokud se žalobce zúčastnil dvou protestních akcí v Diyarbakiru a pak jej hledala tamní policie, pak nelze jednoduše – doslova „mávnutím ruky“ – uzavřít, že účast na demonstracích nebyla projevem politických práv, který by mohl vyvolat odůvodněný strach z pronásledování.

8. Žalovaný poté provedl se žalobcem doplňující pohovor. Uvedl, že jeho rodina měla v minulosti problémy s policií. Bylo to někdy v letech 1992 až 1995. Od roku 2010 do přelomu let 2014 a 2015 byla situace v jeho vlasti klidná. Vláda v té době Kurdům pomáhala. V roce 2016 se žalobce na týden vrátil do Turecka. Během této doby se účastnil dvou protestů pořádaných Kurdy. Poté, co se vrátil do ČR, jej bratr informoval, že ho doma hledala policie. Ptali se, kde je. Jakmile zjistili, že to jeho rodina neví, řekli jim, ať se žalobce sám přijde ohlásit na služebnu. Žalobce se obává, že pokud by to udělal, zastřelili by ho.
9. Ke své účasti na demonstraci popsal, že šlo o protest proti obklíčení města Diyarbakir vojenskou policií. Situace tehdy byla neklidná. Docházelo k bojům mezi policisty a příslušníky PKK. Druhá demonstrace byla protestem proti těmto zásahům a civilním ztrátám, k nimž vedly. Šlo o hromadné akce, kterých se zúčastnily tisíce lidí. Demonstrace nebyly povolené. V celém městě byl chaos. Žalobce si myslí, že na sebe přitáhl pozornost policie, protože na těchto akcích bojoval za lidská práva. Jeho bratr v minulosti dostal podmínku, protože se vyjadřoval prokurdsky. Ke svému vztahu k PKK žalobce uvedl, že je nepovažuje za teroristy. Jsou to pro něj bojovníci za legitimní práva Kurdů. Chce podporovat jejich činnost ze zahraničí a bojovat za práva Kurdů všemi prostředky. Vyjma zabíjení. Na Facebooku pod falešným jménem publikuje příspěvky s protistátní tematikou.
10. Rozhodnutím ze dne 12. 1. 2022, č. j. OAM-96/ZA-ZA11-ZA17-R2-2019 („rozhodnutí žalovaného“), žalovaný žalobci opětovně neudělil mezinárodní ochranu. Ve vztahu k neudělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu uvedl, že účast žalobce na demonstracích nelze s ohledem na jejich charakter považovat za uplatňování politických práv a svobod. Žalovaný poukázal na to, že město Diyarbakir bylo v té době v podstatě ve válečném stavu. Vojenští policisté v něm zasahovali proti partyzánským jednotkám PKK, které ve městě prováděly teroristické útoky. Nepovolené demonstrace se ve městě odehrávaly za velmi tíživé situace. Z toho důvodu je žalovaný nepovažuje za azylově relevantní. Shromažďovací právo není absolutní a lze jej omezit. Žalobce podle žalovaného přikrášluje svůj azylový příběh, pokud tvrdí, že by jej policisté zabili. Z jeho tvrzení je jasné, že on ani jeho rodina nezná skutečný důvod, proč žalobce doma hledala policie. Nebyl na něj vydán mezinárodní zatykač. Pokud by jej skutečně trestně stíhali, policie by jistě postupovala oficiální cestou. Žalobce staví svůj příběh pouze na vlastních domněnkách.
11. Žalobce ve vlasti nečelil pronásledování. Pronásledování se vyznačuje značnou intenzitou. Jde o takový zásah do lidských práv, že znemožňuje další život v zemi původu. Je jím například dlouhodobé sledování policií a dotírání bezpečnostních složek, potírání

disidentských aktivit, vězení, nucené přesídlení nebo zásahy tajné policie proti veřejnému vystupování. Musí jít o adresný zájem veřejné moci zaměřený proti jednotlivci, který byl v minulosti dlouhodobým oponentem vládnoucího režimu. Nic z toho pro žalobce neplatí. Z dostupných zpráv neplyne, že by v Turecku docházelo k mimosoudním popravám. Vrcholné představitele HDP soudí v trestním řízení. Postavení žalobce však nebylo natolik významné.

12. Žalovaný se dále vyjádřil ke dvěma cestám žalobce do iráckého Kurdistanu v letech 2011 a 2014. Žalobce totiž dříve uvedl, že tam cestoval za přáteli řešit kurdskou problematiku. Při seznámení s podklady se jej žalovaný na tyto návštěvy podrobněji dotázal. Žalobce uvedl, že cestoval do Erbilu, Zacha a Duhoku za známými, které znal skrze HDP. Při cestě žádný problém neměl. Pokud se skupina kamarádů na vzájemné sešlosti baví o politice, není to podle žalovaného důvodem, pro který by žalobci mělo hrozit jakékoliv nebezpečí.
13. K žalobcově aktivitě na Facebooku žalovaný uvedl, že jednotlivé příspěvky žalobce podle svých slov publikoval, resp. sdílel pod falešným jménem. Nikdo jej v této souvislosti nekontaktoval. Nelze proto domýšlet krajní scénáře o tom, co by se mu v budoucnosti mohlo přihodit.
14. Žalovaný dále kritizuje žalobce za to, že projevil sympatie k hnutí PKK, které je teroristickou organizací. Upozornil jej, že v této souvislosti by mohl mít problémy v trestněprávní rovině nejenom v Turecku, ale také v Česku. I svoboda projevu má své hranice, které stanovuje jak Listina základních práv a svobod, tak Evropská úmluva o lidských právech.
15. Neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný zdůvodnil tím, že příkoří, která v Turecku mohou zažívat Kurdové, bez dalšího nedosahují intenzity pronásledování. Jejich obecná situace se radikálně nezhoršila ani po pokusu o státní převrat v roce 2016. Může docházet k diskriminaci na pracovním trhu nebo v běžném životě. To ale není důvod pro udělení azylu. Žalobce svoje problémy nepřiměřeně zveličuje. Jeho strach však nelze považovat za odůvodněný.
16. Žalovaný neshledal ani důvod pro udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany.

III. Obsah žaloby

17. Žalobce nesouhlasí s tím, jak žalovaný vyhodnotil jeho vyjádření směrem k PKK. Nemá pozitivní postoj k páčání násilí či zabíjení. Sympatie k PKK projevuje většina kurdského obyvatelstva. Vnímá je jako subjekt, který hájí práva Kurdů. Žalobce nikdy neschvaloval teroristické útoky.
18. Žalovaný neprávem označuje obavy žalobce z jednání bezpečnostních složek za domněnky. Účastí na demonstraci realizoval svá politická práva. Žalovaný opomíjí zohlednit, proč k demonstracím došlo. Namísto toho tvrdí, že se policejní složky snažily obnovit klid a veřejný pořádek. Na jiném místě svého rozhodnutí žalovaný bagatelizuje konflikt mezi kurdským etnikem a tureckou státní mocí. Žalobce v Turecku nemůže svobodně vyjadřovat své politické názory.
19. Žalovaný neshromáždil dostatek přesných zpráv o zemi původu. Pouze ty, které Turecko vykresluje jako demokratický stát. Politická strana HDP, s níž sympatizuje, se skládá převážně z Kurdů. A od roku 2021 se potýká s problémy. Několik jejich poslanců zadrželi. U soudu je návrh na její zrušení.

20. V té souvislosti žalobce odkazuje na několik článků týkajících se postavení Kurdů v Turecku, snahu o rozpuštění HDP pro obvinění z terorismu, zatýkaní jejich poslanců a příznivců. Podle zprávy *Amnesty International* několik bývalých a současných členů HDP skončilo ve vazbě za jejich údajnou roli při násilných protestech v roce 2014. Tato obvinění vycházela převážně z příspěvků na sociálních sítích a oficiálního twitterového účtu HDP. Žalobce se proto domnívá, že jeho obava z návratu do vlasti je reálná. Přestože turecká právní úprava zakazuje diskriminaci Kurdů, ve skutečnosti k ní dochází. Žalovaný si neobstaral dost podkladů, aby řádně zjistil skutkový stav.
21. Závěrem žalobce odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2020, č. j. 5 Azs 105/2018-46. V této věci šlo o kurdského žadatele, který se zúčastnil několika shromáždění na podporu PKK a byl svědkem toho, jak na těchto shromážděních příslušníci turecké armády střílejí do demonstrantů. Nejvyšší správní soud pak uvedl, že dotyčný žadatel vykonával politická práva a svobody ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu a setkal se s násilnou reakcí tureckého režimu vůči těmto politickým shromážděním.

IV. Vyjádření žalovaného

22. Žalovaný trvá na tom, že žalobce žádá o mezinárodní ochranu pouze ze snahy o legalizaci pobytu. Do Česka naposled přicestoval v roce 2016, ale o udělení mezinárodní ochrany požádal až v roce 2019. Po ztrátě pobytové oprávnění. Pokud by skutečně měl problémy, mohl podat žádost dříve.
23. Žalobce neměl ve vlasti žádné problémy v souvislosti se svou účastí na demonstracích či publikací příspěvků na sociálních sítích. A z informací o zemi původu nevyplývá, že by řádoví členové strany HDP čelili pronásledování nebo diskriminaci. To, že by po žalobci pátrala policie, nijak nedoložil. Ani místní policejní složky v současné době nemají důvod po žalobci pátrat, protože mají informace o tom, že se zdržuje v Česku. Jestliže žalobce tvrdí, že po něm policie pátrala kvůli jeho účasti na demonstraci, jde o účelové tvrzení. Snaží se svůj azylový příběh zveličovat. To potvrzuje i skutečnost, že turecké orgány nepožádaly Česko o vydání žalobce k trestnímu stíhání.
24. I české soudy opakovaně potvrzují, že Kurdové v Turecku nečelí pronásledování ani diskriminaci ve smyslu § 12 zákona o azylu. Dochází pouze k jejich určitému znevýhodňování. Pokud se žalobce necítí bezpečně v místě svého bydliště, může se přestěhovat.

V. Posouzení věci krajským soudem

25. Žaloba je *důvodná*.
26. V této věci jde hlavně o to, zda žalovaný řádně posoudil, jestli žalobci v případě návratu do Turecka může hrozit pronásledování v souvislosti s uplatňováním jeho politických práv ve spojení s jeho kurdskou národností (účastí na demonstracích, publikováním politických příspěvků na sociálních sítích, podporou strany HDP a PKK). Jak krajský soud rozvede dále, žalovaný se v tomto ohledu dopustil několika závažných pochybení při zjišťování skutkového stavu i výkladu práva.
27. Podle § 12 zákona o azylu se cizinci udělí azyl, je-li (a) pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo (b) má odůvodněný strach z pronásledování (mimo jiné) pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má.

28. Pojem uplatňování politických práv ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu je nutné vykládat v souladu s čl. 43 Listiny základních práv a svobod („Listina“). Ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu je totiž promítnutím tohoto článku Listiny na zákonné úrovni. Proto se tato forma azylu někdy označuje jako *ústavní azyl*. Politickými právy a svobodami pro účely ústavního azylu se myslí politická práva podle hlavy druhé oddílu druhého Listiny (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008-67).
29. Pokud jde o zastávání politických názorů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, tento pojem je o něco širší než uplatňování politických názorů. Toto ustanovení nemá svůj původ v Listině, ale v Úmluvě o právním postavení uprchlíků. Proto se tato forma azylu někdy označuje jako *konvenční azyl*. Lze u něj vycházet z výkladu obsaženého v *Příručce UNHCR k postupům pro určování právního postavení uprchlíků*, podle které „[z]astávání politických názorů lišících se od názorů vlády není samo o sobě důvodem k nárokování si právního postavení uprchlíka, a žadatel musí prokázat, že skutečně má obavy z pronásledování pro své názory. Předpokladem toho je, že žadatel zastává názory, které nejsou tolerovány ze strany úřadů a které kritizují jejich politiku a metody. Dále to předpokládá, že tyto názory se staly předmětem pozornosti úřadů nebo jsou jimi přisuzovány žadateli“ (viz bod 80).
30. Zároveň je třeba § 12 písm. b) zákona o azylu vykládat souladně s kvalifikační směrnicí, která v čl. 10 odst. 1 písm. e) definuje politické názory jako pojem zahrnující „zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v článku 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal.“
31. Z judikatury zároveň plyne, že kritériem pro rozlišení, zda určité jednání představuje uplatňování politických práv, nemůže být intenzita či rozsah výkonu těchto práv, ani společenský dopad takového jednání. Takový selektivní přístup by popíral podstatu ochrany před pronásledováním z daného důvodu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014-44). Podstatné je, zda s ohledem na charakteristiky země původu daná forma aktivity vyvolala *pronásledování* či *odůvodněný strach z pronásledování* z tohoto důvodu v dané zemi.
32. Žalovaný nezpochybňuje to, že žalobce se účastnil dvou demonstrací ve městě Diyarbakır během jeho krátké návštěvy Turecka v roce 2016. Odmítá však akceptovat, že žalobce uplatňoval svá politická práva ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu. Odůvodňuje to argumentem, že tyto nepovolené demonstrace probíhaly v období, kdy ve městě zasahovaly ozbrojené složky proti partyzánským jednotkám PKK. Tento právní závěr žalovaného však nemá oporu v zákoně ani v judikatuře.
33. Účast na demonstraci – bez ohledu na to, zda je či není zakázaná – představuje výkon základního politického práva na shromažďování ve smyslu čl. 19 Listiny. V obecné rovině lze dát žalovanému za pravdu, že ochrana shromažďovacího práva není bezbřehá. Listina v prvé řadě chrání pouze právo *pokojně* se shromažďovat. I v kontextu § 12 písm. a) zákona o azylu by se proto dalo říci, že žadatel neuplatňoval politická práva a svobody, pokud by se ukázalo, že shromáždění, kterého se účastnil, nemělo pokojný charakter. To však žalovaný netvrdí. Samotnou povahou demonstrací, kterých se žalobce účastnil, se vůbec nezabýval. Hodnotil pouze situaci, za jaké k demonstracím docházelo. Krajský soud však

nevidí žádný důvod, proč by tyto okolnosti měly mít vliv na to, zda účast na demonstraci lze považovat za výkon shromažďovacího práva.

34. *Většina skutkových závěrů žalovaného navíc nemá absolutně žádnou oporu v shromážděných informacích o zemi původu.* Žalovaný například tvrdí, že partyzánské jednotky PKK po městě prováděly teroristické útoky pomocí bomb a ukrytých trhavin. A policejní složky se snažily obnovit klid a pořádek ve městě i zastavit zabíjení lidí. Mezi zprávami, které si žalovaný obstaral, však není ani jedna, která by se týkala demonstrací či bezpečnostní situace ve městě Diyarbakır v daném období. Dvě zprávy ČTK mluví pouze obecně o několika atentátech na východě Turecka. Jen k jednomu z těchto útoků došlo u policejní stanice nedaleko města Diyarbakır. Zprávy se však týkají útoků ze srpna 2016, zatímco demonstrace, kterých se žalobce zúčastnil, se odehrály v lednu.
35. Další zpráva přináší přehled největších teroristických útoků v Turecku v uplynulých letech. Ani jeden z nich se neodehrál v Diyarbakíru. Tvrzení žalovaného, že „žadatel v dané situaci *de facto* svým chováním během své týdenní návštěvy doma přitížil všem lidem, kteří se daný stav v městě snažili stabilizovat“ je přehnané. Je pravdou, že žalobce sám v pohovoru uváděl, že v daném období probíhaly akce PKK, boje v ulicích a ve městě byla vojenská policie. Tyto kusé informace však bez dalšího nesvědčí o tom, jak moc vyhrocená byla situace v Diyarbakíru. Zejména ale nevypovídají nic o charakteru samotných demonstrací, což byla otázka, na kterou se měl žalovaný zaměřit primárně, chtěl-li zpochybňovat, zda žalobce uplatňoval svá politická práva.
36. Žalovaný tedy pochybil při posouzení otázky, zda žalobce ve vlasti uplatňoval politická práva ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu.
37. Nutno však zároveň dodat, že samotné uplatňování politických práv a svobod není důvodem pro udělení ústavního azylu podle uvedeného ustanovení. Podstatné je, zda žalobce je ve své vlasti z tohoto důvodu *pronásledován*. V tomto směru žalobce uváděl, že se obává svého zatčení a případného špatného zacházení či dokonce zabití ze strany bezpečnostních složek právě v souvislosti s jeho účastí na zmíněných demonstracích. Ve spojení s tím, že podporuje stranu HDP a PKK a dále tím, že na sociálních sítích v minulosti publikoval příspěvky s protistátním obsahem. Žalobce také uváděl, že podle informací od rodiny jej doma z neznámého důvodu hledala policie.
38. Pronásledováním se podle § 2 odst. 4 zákona o azylu a čl. 9 odst. 1 kvalifikační směrnice rozumí především *závažné porušení základních lidských práv, případně souběh různých opatření, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným závažnému porušení základních lidských práv.* Žalovanému lze dát za pravdu, že žalobce žádnému závažnému porušení lidských práv ani srovnatelnému jednání ve vlasti dosud nečelil. Jeho obava směřuje spíše do budoucna. Do vlasti se nechce vrátit ze strachu z toho, co ho tam čeká, nikoliv kvůli tomu, co tam prožil.
39. Současná judikatura přitom právě v existenci prožitého pronásledování činí zásadní rozdíl při posuzování důvodů pro udělení ústavního azylu a konvenčního azylu. Plyne z ní, že pro udělení ústavního azylu – na rozdíl od konvenčního azylu – nestačí pouze hrozba budoucího pronásledování, ale je nutné, aby žadatel byl pronásledován již v momentu, ve kterém opouští zemi původu, resp. žádá o mezinárodní ochranu. V rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č. j. 5 Azs 10/2012-68, Nejvyšší správní soud dokonce hovoří o „retrospektivním pojetí ústavního azylu“. Z judikatury lze dovozovat, že zkušenost již uskutečněného (prožitého) pronásledování za uplatňování politických práv a svobod, o kterou se opírá

také odůvodněný strach z dalšího pronásledování v případě návratu do země původu, je nezbytnou podmínku pro udělení ústavního azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Což neplatí v případě konvenčního azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014-44, a ze dne 12. 4. 2021, č. j. 5 Azs 317/2020-28).

40. Takovéto retrospektivní pojmání ústavního azylu ovšem přesvědčivě kritizuje odborná literatura [srov. Kosař, D. Právo na azyl (čl. 43). In: Kühn, Z., Kratochvíl, J., Kmec, J., Kosař, D. a kolektiv. *Listina základních práv a svobod. Velký komentář*. Praha: Leges, 2022. s. 1638-1639]. Klíčový je čl. 43 Listiny. Z jeho textu podmínka v minulosti prožitého pronásledování neplyne. Citovaná judikatura navíc své závěry nijak blíže neodůvodňuje. Jak uvádí David Kosař, gramatický výklad přídavného jména *pronásledovaným* v čl. 43 Listiny může odkazovat na poskytování ústavního azylu cizincům pronásledovaným v minulosti i v budoucnosti (případně i v současnosti). Toto přídavné jméno nám samo o sobě ani neříká, zda musel být cizinec pronásledovaný v minulosti i v budoucnosti. Proto je třeba dané ustanovení Listiny vykládat s ohledem na jeho účel (teleologicky). Podle Davida Kosaře přitom postačuje, pokud původci pronásledování o žadateli ví a „jdou“ po něm s úmyslem ho pronásledovat, aniž by se jim nutně dosud podařilo způsobit mu závažnou újmu. To znamená, že *pronásledovaným ve smyslu čl. 43 Listiny je přinejmenším ten žadatel, který byl či je pronásledován, ačkoliv toto pronásledování nutně nebylo ještě „úspěšné“* (např. pokud pokus o jeho zabití, fyzické napadení či vyfabrikované odsouzení nevyšel).
41. Jen takový výklad podle komentářového názoru Davida Kosaře dává smysl. A krajský soud se s ním ztotožňuje. Proto shledal důvod nenásledovat výše citovanou judikaturu. Jak David Kosař dodává, „jinak by na ústavní azyl nedosáhla ani Milada Horáková, protože před jejím zatčením by těžko prokázala prožité pronásledování, a po jejím zatčení už by to bylo jedno, protože už by se ze země původu nedostala. Přitom právě příběhy bezpráví z temného období československé historie formovaly znění čl. 43 Listiny. Podobně by na ústavní azyl nedosáhli ani politici oponenti Ramzana Kadyrova pronásledovaní po celé Evropě, protože stihli utéct z Čečenska ještě před tím, než mohli být vystaveni pronásledování.“ (Kosař, D., cit. výše, s. 1638-1639). *I posuzování ústavního azylu proto – podle doktríny (a krajského soudu) – musí být primárně prospektivní. A musí se soustředit na to, zda žadateli hrozí pronásledování za uplatňování politických práv a svobod po návratu do země původu*. Skutečnost, že žadatel byl již pronásledován v minulosti pak představuje u ústavního azylu vyvratitelnou domněnku o odůvodněnosti hrozby z pronásledování v budoucnu, podobně jako u konvenčního azylu (srov. čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice). Nikoliv nezbytnou podmínku pro naplnění požadavků na ústavní azyl stanovených v čl. 43 Listiny (Kosař, D., cit. výše, s. 1639).
42. *Jak ve vztahu k ústavnímu azylu, tak ve vztahu ke konvenčnímu azylu by se tedy pozornost žalovaného měla zaměřit na budoucnost* (k prospektivnímu nahlížení na konvenční azyl viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2017, č. j. 1 Azs 227/2017-33, nebo ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47). Zkoumá se tedy možnost budoucího pronásledování, při využití *standardu přiměřené pravděpodobnosti*. To znamená, že tato možnost musí být reálná, nikoliv pouze hypotetická. Rozhodně však nemusí dosahovat či přesahovat 50 % (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82). Hodnotit přiměřenou pravděpodobnost budoucího pronásledování by

žalovaný měl na základě tvrzení žadatele, konfrontovaných aktuálními a relevantními informacemi o zemi původu.

43. Žalobce sice doposud nečelil jednání, které by bylo možné označit za pronásledování. Z výše vysvětlených důvodů je však podstatné posoudit, zda by pronásledování mohl čelit v budoucnosti. *Komplexní posouzení této otázky v rozhodnutí žalovaného prakticky chybí.*
44. Žalobce uplatňoval obavy z návratu do Turecka související jak s jeho politickým názorem (resp. uplatňováním politických práv), tak s jeho kurdskou etnicitou. Tyto obavy pak opíral zejména o údajnou návštěvu policie u něj doma. Žalovaný přitom výslovně nezpochybňuje věrohodnost tvrzení žalobce, že jej v místě bydliště hledala policie.
45. Určité posouzení existence budoucího rizika pronásledování obsahuje pouze část rozhodnutí, kterou žalovaný zdůvodňuje neudělení ústavního azylu. Považuje obavy žalobce za vyfabulované a jeho azylový příběh za zveličený. Nedůvodnost jeho obav opírá zejména o to, že na žalobce nebyl vydán mezinárodní zatykač a zároveň žalobce nezná ani nedoložil skutečný důvod, proč ho hledala policie. Ve vztahu ke konvenčnímu azylu pak žalovaný hodnotí pouze obecnou situaci Kurdů v Turecku. Konstatuje přitom, že diskriminace, či příkoří, které tam občas mohou zažít, nedosahuje úrovně pronásledování.
46. Obecnému závěru, že kurdská národnost není bez dalšího dostatečným důvodem pro udělení azylu, nelze nic vytknout. To ostatně v nedávné judikatuře opakovaně potvrdil i Nejvyšší správní soud (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 6. 2018, č. j. 1 Azs 177/2018-28, ze dne 17. 1. 2019, č. j. 5 Azs 106/2018-30, ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 352/2018-46, či usnesení ze dne 14. 1. 2022, č. j. 2 Azs 240/2021-27). V kontextu azylového příběhu žalobce je však takové posouzení nedostatečné. *Žalovaný nemůže oba azylově relevantní důvody oddělovat a posuzovat je izolovaně.* Naopak, je třeba k nim přistupovat ve vzájemné souvislosti. A nahlížet na žalobce jako na Kurda, který zastává (a projevil) určitý politický názor. Nestačí přitom, aby se žalovaný politickým názorem žalobce zabýval ve vztahu k ústavnímu azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Je nutné jej posuzovat také ve vztahu ke konvenčnímu azylu podle písm. b).
47. Pokud jde o posouzení, zda návštěva policie u žalobce doma může mít určitou azylovou relevanci, pravdou je, že ani sám žalobce nezná konkrétní důvod této návštěvy. Má o ní pouze zprostředkované informace od své rodiny. Žalobce tak pouze hádá, že tato návštěva mohla souviset s jeho dřívější účastí na demonstracích, případně dalšími politickými aktivitami. Stejně tak nelze vyloučit, že zájem policie byl zcela legitimní a opíral se o jiné, žalobcem neuvedené důvody. Pokud ale žalovaný nezpochybňuje věrohodnost této části azylového příběhu, nelze obavy žalobce označit za nedůvodné pouze s odkazem na to, že žalovaný neeviduje mezinárodní zatykač vydaný na žalobce. Že se tak nestalo, ještě nemusí bez dalšího znamenat, že turecká policie nemá o osobu žalobce zájem.
48. Za této situace bylo na žalovaném, aby svou pozornost zaměřil na informace o zemi původu. A na jejich základě vyhodnotil, nakolik je pravděpodobné, že by osobě s profilem žalobce (Kurd, který je sympatizantem HDP a PKK a účastnil se dvou demonstrací) mohlo v budoucnu hrozit, že se stane obětí jednání státních složek, které by dosahovalo intenzity pronásledování.
49. Aby však žalovaný takové posouzení vůbec mohl provést, musel by nejprve shromáždit dostatečně aktuální a zejména relevantní informace o Turecku. A jak správně namítá žalobce, v tomto ohledu pochybil. *Přestože žalovaný shromáždil poměrně obsáhlé množství*

informací, při posuzování podmínek pro udělení azylu žalobci s nimi vůbec nepracuje. Na jednu stranu žalobci vytýká, že své obavy staví na nepodložených domněnkách. Zároveň však sám žalovaný své závěry o nedůvodnosti obav žalobce neopírá o kvalitní rešerši informací o zemi původu, ale o vlastní představy o tom, jakému zacházení (ne)bude po návratu čelit.

50. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný zapomíná na prospektivní povahu azylového řízení a nutnost posuzovat budoucí riziko pronásledování. Bez znalosti relevantních aspektů situace v zemi původu žalovaný nemůže přesvědčivě zdůvodnit neudělení mezinárodní ochrany. V případě žalobce však žalovaný takovou znalost ani nemohl získat, protože *spisový materiál neobsahuje prakticky žádné relevantní informace nezbytné pro posouzení důvodnosti žalobcovy žádosti v kontextu § 12 zákona o azylu*. Mezi informace o zemi původu žalovaný zařadil šest zpráv ČTK. Čtyři z nich se týkají teroristických útoků PKK. Další dvě ze září 2021, jejichž relevanci krajský soud neporozuměl, mluví o potřebě EU jednat s Tureckem. A o tom, že Ankara přestala přijímat nové registrace migrantů. Dalším podkladem je překlad vybraných částí zprávy *Rakouského centra pro výzkum a dokumentaci* o zemích původu a azylu ze srpna 2020. Zde se můžeme dočíst základní informace o jednotlivých politických stranách v Turecku nebo o (ne)fungování právního státu. Část původní rakouské zprávy týkající se čistek mezi politiky s kurdskými vazbami v období ledna 2018 a dubna 2020 zůstala nepřeložená a není součástí podkladů. Dvě zprávy žalovaného se týkají pouze obecné bezpečnostní situace v Turecku a na turecko-syrské hranici.
51. V textu rozhodnutí žalovaný výslovně odkazuje pouze na dvě zprávy. První z nich je Informace našeho Ministerstva zahraničních věcí o tureckých Kurdech. Z této zprávy pak žalovaný dovozuje jen své obecné závěry o neexistenci systematického pronásledování kurdské menšiny v Turecku. *Ve vztahu k politické linii azylového příběhu žalobce však žalovaný na podkladu této zprávy neuvádí nic*. Druhou použitou zprávou je zpráva *Mezinárodní organizace pro migraci*, na kterou žalovaný odkazuje „nad rámec tvrzení žadatele“. Tato zpráva se však týká pouze dostupnosti zdravotní a sociální péče, bydlení či podpory v nezaměstnanosti. Tedy skutečností, které v azylovém řízení nehrají žádnou roli. A ani žalobce o ně svou žádost neopíral.
52. Jediná z použitých zpráv, která se na první pohled jeví být relevantní, je překlad vybraných částí zprávy *britského ministerstva vnitra* o Kurdech, HDP a PKK ze zjišťovací mise v Turecku v říjnu 2019. Jak plyne z obsahu této zprávy, její anglický originál obsahuje mimo jiné kapitoly o akcích státu proti podporovatelům HDP a PKK nebo členům jejich rodin (kapitoly 3 a 5). Tyto informace by byly pro posouzení důvodnosti obav žalobce z případného pronásledování klíčové. *Žalovaný však předmětné části této zprávy nepřeložil. Součástí spisu nejsou*. Místo nich jsou tam opět pouze obecné informace o postavení Kurdů v Turecku.
53. Již Nejvyšší správní soud ve svém zrušujícím rozsudku v této věci žalovanému připomněl, že v režimu zákona o azylu se důkazní břemeno dělí „mezi žadatele a stát tím způsobem, že stát je zodpovědný za náležité zjištění reálií o zemi původu, ale žadatel musí unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby“ (viz jeho bod 15). Žalovaného pak stíhá povinnost zjišťovat stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. A to zejména prostřednictvím *přesných a aktuálních informací z různých zdrojů* o státu, jehož je žadatel o udělení mezinárodní ochrany státním občanem [§ 23c písm. c) zákona o azylu]. Tyto informace musí být v maximální možné *míře relevantní ve vztahu k otázkám posuzovaným*

v daném řízení. Zprávy, které obecně popisují socio-ekonomické podmínky v zemi původu, aniž se zabývají specifickými otázkami dané věci, budou zpravidla mít menší váhu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, bod 16).

54. Stejně jako v předchozím řízení žalovaný – ani napodruhé – těmto požadavkům nedostál. Dopustil se opět stejného pochybení. Shromáždil si pouze obecné informace o Turecku bez dostatečné vazby na žalobcův azylový příběh. Zcela ignoroval apel Nejvyššího správního soudu, který uvedl, že „[p]okud se tedy stěžovatel skutečně zmíněných dvou protestních akcí v Diyarbakiru zúčastnil a pak jej hledala tamní policie, nelze jednoduše, doslova ‚mávnutím ruky‘, uzavřít, že účast na demonstracích nebyla projevem politických práv, který by mohl vyvolat odůvodněný strach z pronásledování“ (viz bod 17 jeho rozsudku). *Žalovaný však znovu pouze „mávnul rukou“ nad azylovým příběhem žalobce, aniž by se jeho důvodností náležitě zabýval.*
55. Krajský soud netvrdí, že žalobce splňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu. Takový závěr by v tuto chvíli byl předčasný. Stejně předčasný je však závěr žalovaného, že žalobce tyto podmínky nesplňuje. Žalovaný má především povinnost posuzovat každou žádost o mezinárodní ochranu individuálně, objektivně a nestranně [srov. čl. 10 odst. 3 písm. a) procedurální směrnice]. Způsob, jakým žalovaný azylovou žádost žalobce posoudil a následně odůvodnil své rozhodnutí, však svědčí o tom, že tuto svou základní povinnost nesplnil.
56. Krajský soud nerozumí, proč se žalovaný znovu vydává do slepé uličky, pokud ve svém vyjádření k žalobě zdůrazňuje údajnou účelovost žádosti žalobce o mezinárodní ochranu, protože ji podal až poté, co pozbyl pobytové oprávnění. Nejvyšší správní soud ve svém zrušujícím rozsudku jasně uvedl, že pokud tu žalobce disponoval platným povolením k pobytu, přestože věděl, že je v Turecku v nebezpečí, pak je pochopitelné, že o mezinárodní ochranu nepožádal dřív. Za této situace podle Nejvyššího správního soudu nelze žalobci přikládat k tíži, že o mezinárodní ochranu nepožádal dřív. Žalovaný si přesto v odůvodnění svého rozhodnutí neodpustil sarkastickou poznámku, že „[f]akt, že pak dotyčný do ČR přijel původně za prací (rok 2014) a o mezinárodní ochranu přišel žádat ryze účelově až po mnoha letech jeho života zde, [...] už správní orgán ani nijak nekomentuje.“
57. Žalovaný se může ve své praxi opakovaně setkávat s nedůvodnými azylovými žádostmi tureckých občanů. To však neznamená, že ke všem tureckým žádostem může přistupovat, jako by se žadatelé pouze snažili zneužívat český azylový systém. V některých případech tomu tak být může. Ovšem v jiných bude žadatele k podání žádosti motivovat upřímná obava z návratu do jejich vlasti. Úkolem žalovaného pak není odhalovat skutečný motiv podání žádosti. *I „účelově“ podaná žádost o mezinárodní ochranu může být důvodná.* Žalovaný proto má za úkol posoudit právě důvodnost žádosti, tedy zda žadatelem prezentované subjektivní obavy jsou odůvodněné objektivními okolnostmi plynoucími ze situace v zemi jeho původu a zda mu tam hrozí pronásledování nebo vážná újma. Jakékoliv další úvahy žalovaného nad rámec tohoto posouzení nemají v odůvodnění rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany své místo.
58. Mezi tyto zbytečné úvahy patří žalovaného pozastavení se nad tím, že žalobce projevil sympatie k PKK. Žalovaný má sice pravdu, že PKK je teroristickou organizací. To v azylovém řízení obecně není bez významu. Pokud by se žalobce například zapojil do její činnosti, žalovaný by musel zvážit, zda neexistuje důvod pro vyloučení žalobce

z mezinárodní ochrany. Ovšem ani samotná skutečnost, že žadatel přísluší k teroristické organizaci nebo aktivně podporuje její ozbrojenou činnost, automaticky není důvodem vyloučení (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 9. 11. 2010 ve spojených věcech C-57/09 a C-101/09, *B. a D.*). Pokud zde ale důvod pro vyloučení není (a žalovaný to ve svém rozhodnutí ostatně ani nenaznačuje), pak má žalobcův projev sympatií k PKK význam pouze ve vztahu k posouzení, zda žalobci kvůli jeho politickému názoru hrozí pronásledování.

VI. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

59. Protože skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění, krajský soud jeho rozhodnutí výrokem I. zrušil podle § 76 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V dalším řízení pak bude žalovaného vázat právní názor, který soud vyslovil v tomto rozsudku.
60. Žalobce byl ve věci úspěšný, proto mu vzniklo právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Výrokem II. tohoto rozsudku soud uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci do třiceti dnů od právní moci rozsudku náhradu nákladů řízení o žalobě v celkové výši 6.800 Kč. Tuto částku tvoří odměna právní zástupkyně žalobce Mgr. Martiny Šamlotové za dva úkony právní služby – příprava a převzetí věci [§ 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu] a podání žaloby [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Tarifní hodnota úkonu činí 50.000 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu]. Odměna za jeden úkon právní pomoci proto činí 3.100 Kč. K tomu je třeba připočíst paušální náhrady hotových výdajů za dva úkony právní služby ve výši 300 Kč. Zástupkyně žalobce soudu nedoložila, že by byla plátkyní DPH.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno dne 15. února 2023

Martin Kopa
samosoudce